

POSTANOWIENIE

Dnia 15 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z wniosku A.C.
przy uczestnictwie J.M.
o rozgraniczenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 15 czerwca 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika
od postanowienia Sądu Okręgowego w T.
z dnia 27 czerwca 2019 r., sygn. akt I Ca [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od skarżącego na rzecz wnioskodawczynie kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł z tytułu zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 27 czerwca 2019 r. Sąd Okręgowy w T. oddalił apelację uczestnika J.M. od postanowienia z dnia 20 listopada 2018 r., którym Sąd Rejonowy w B. dokonał rozgraniczenia nieruchomości uczestnika i wnioskodawczynie - A.C.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, uczestnik wskazał przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Jego zdaniem, w sprawie występują istotne zagadnienia prawne,

gdyż uchybienia prowadzące do wydania zaskarżonego orzeczenia miały charakter kwalifikowany, a zaskarżone postanowienie jest sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami - w szczególności z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć - jest też w sposób oczywisty nietrafne oraz wadliwe i jego utrzymanie godzi w dobro wymiaru sprawiedliwości i narusza interes publiczny. Postanowienie w sposób oczywisty narusza przepisy postępowania w stopniu mającym wpływ na jego treść, w szczególności art. 378 § 1 w związku z art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Wątpliwości budzi również oparcie rozstrzygnięcia o opracowania w sprawie przebiegu granic oparte na nieaktualnych danych i bez uwzględnienia obecnie występujących w terenie stosunków własnościowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Twierdzenia skarżącego o występowaniu w sprawie zagadnień prawnych i jednoczesnej sprzeczności postanowienia z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami wykluczają się wzajemnie. Jeżeli bowiem w sprawie

rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne, od którego wyjaśnienia zależy prawidłowe rozstrzygnięcie sprawy, to ewentualny błąd orzeczniczy popełniony przez sąd drugiej instancji nie może mieć tym samym charakteru oczywistego i podstawowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2016 r., sygn. akt I CSK 477/15, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2018 r., sygn. akt I CSK 707/17).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.; z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, nie publ.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, nie publ. oraz z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.).

Natomiast powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398 § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wywodu, na czym owe wątpliwości polegają, jak również że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej (por. m. in. postanowienia z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, nie publ., z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, nie publ., z dnia

8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, nie publ., z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl., z dnia 3 sierpnia 2017 r., IV CSK 85/17, nie publ., z dnia 7 grudnia 2017 r., I CSK 499/17, nie publ., z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, nie publ.).

Z kolei powołanie się na oczywistą zasadność skargi wymaga wykazania przez skarżącego, że zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2015 r., III CSK 198/15, nie publ., z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, nie publ., z dnia 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, nie publ., z dnia 27 października 2016 r., III CSK 217/16, nie publ., z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, nie publ., z dnia 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, nie publ., z dnia 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, nie publ., z dnia 5 października 2018 r., V CSK 168/18, nie publ.).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie czyni zadość wskazanym wymaganiom. Skarżący nie sformułował w nim żadnych zagadnień prawnych ani nie wskazał przepisów prawnych, których wykładnia uzasadniać miała ich wystąpienie. Nie przedstawił również jakiegokolwiek wyводу jurydycznego, który mógłby choćby wyjaśnić, w jakich wątpliwościach prawnych wystąpienia tych zagadnień upatruje. Z wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wynika również, aby skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., co w świetle utrwalonego orzecznictwa zakłada ewidentną wadliwość zaskarżonego rozstrzygnięcia, widoczną *prima vista* dla każdego przeciętnego prawnika.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego kryteria wskazane w art. 153 k.c. są ułożone w ścisłej hierarchii, a zatem jeżeli możliwe jest rozgraniczenie dwóch działek według stanu prawnego, to niedopuszczalne jest ich rozgraniczenie według spokojnego posiadania. Stan prawny to stan wynikający w szczególności z tytułów własności, z orzeczeń sądów i decyzji administracyjnych,

a także z map ewidencyjnych (katastralnych), przedstawiających konfigurację nieruchomości gruntowych, a niejednokrotnie pozwalających na ustalenie ich powierzchni (obszaru), mającej niekiedy - choć nie zawsze - istotne znaczenie przy ustalaniu przebiegu granic (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2017 r., III CSK 279/16, OSNC 2018, nr 4, poz. 44 i z dnia 3 lipca 2019 r., II CSK 817/18, nie publ.). W tym kontekście istotne znaczenie mogą mieć dokumenty w postaci: map, wyrysów map, operatów geodezyjnych, wyników pomiarów geodezyjnych będących podstawą ewidencji gruntów i wpisów w księgach wieczystych (por. w nowszym orzecznictwie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2016 r., II CSK 836/15, nie publ., postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2019 r., IV CSK 388/18, nie publ. i z dnia 3 lipca 2019 r., II CSK 817/18, nie publ.). Jednakże stan prawny nieruchomości mogą kształtować różne zdarzenia prawne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2012 r., IV CSK 252/11, nie publ.), które należy oceniać na podstawie wszelkich dokumentów i innych dowodów, w tym osobowych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2011 r., IV CSK 596/10, i z dnia 20 listopada 2014 r., V CSK 71/14, nie publ. oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2013 r., IV CSK 19/13, nie publ.). Przepis art. 153 k.c. bowiem zapewni sądowi swobodę co do rodzaju środków dowodowych, na podstawie których następuje odtworzenie przebiegu granicy, zaś wiarygodność i moc tych dowodów podlega swobodnej ocenie, stosownie do art. 233 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 1998 r., III CKN 475/97, nie publ., z dnia 20 listopada 2014 r., V CSK 71/14, z dnia 20 grudnia 2018 r., III CSK 169/18, nie publ. i z dnia 3 lipca 2019 r., II CSK 817/18). Dotyczy to także okresu, w którym zostały sporządzone miarodajne dokumenty, oraz przyjętych metod pomiarowych i umożliwia - w ramach swobodnej oceny dowodów – ustalenie przebiegu granicy według wcześniejszej mapy katastralnej, mimo odmiennych późniejszych danych ewidencyjnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 1998 r., III CKN 308/97, nie publ., z dnia 20 grudnia 2018 r., III CSK 169/18 i z dnia 3 lipca 2019 r., II CSK 817/18).

Konfrontacja zarzutów kasacyjnych z uzasadnieniem zaskarżonego postanowienia nie pozwala przyjąć, że zarzucane przez skarżącego uchybienia,

których dopuścić miał się Sąd Okręgowy przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia mają charakter kwalifikowany. Sąd Okręgowy odniósł się do wszystkich zarzutów apelacyjnych skarżącego, sporządzone uzasadnienie nie uchybia wymaganiom określonym w art. 328 § 2 k.p.c., przedstawiona zaś w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumentacja stanowi w istocie prostą polemikę z zaskarżonym orzeczeniem oraz zmierza do niedopuszczalnego w postępowaniu kasacyjnym kwestionowania oceny dowodów i ustaleń faktycznych (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), zamiast wykazywania oczywistego naruszenia powołanych w podstawach skargi przepisów, skutkującego wydaniem oczywiście nieprawidłowego orzeczenia.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 2 w związku z art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 13 § 2 k.p.c., ustalając wysokość należnych wnioskodawczyni kosztów zastępstwa prawnego zgodnie z § 5 pkt 2 w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800 ze zm.).